

§ 55

Tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman 2022 toteutumisen arviointi Helsingissä

HEL 2023-001628 T 11 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä esitetyn Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden tupakka- ja lääkelain mukaisen valvontasuunnitelman 2022 toteutumisen arvioinnin.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi 25.11.2021 (Ympäristö- ja lupajaosto 250 §) tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman 2022 - 2024 päivityksen vuodelle 2022 osana ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020 - 2024 päivitystä vuodelle 2022. Tässä selvityksessä arvioidaan tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman toteutumista vuonna 2022.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvista peritään vuosittainen valvontamaksu. Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon taksa sisältää tupakka- ja lääkelain mukaiset vuosittaiset valvontamaksut.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Anna Petäjaniemi, vs. terveystieteiden tutkija, puhelin: 09 310 32059
anna.petajaniemi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ympäristöterveysyksikkö
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
(Helsingin toimipaikka)

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Postiosoite

PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Työpajankatu 8
Helsinki 58
<https://www.hel.fi/>

Puhelin

09 310 1691

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI06 8000 1200 0626 37

Alv.nro

FI02012566

Tupakkavalvonnan toteutuminen vuonna 2022

Tupakka- ja lääkelain mukaisessa valvontasuunnitelmassa vuodelle 2022 suunniteltiin Helsingissä tehtäväksi yhteensä 563 tarkastusta. Tupakkatuotteiden vähittäismyynnin ja tukkumyynnin sekä tupakointitilojen suunnitellut tarkastusmäärät vastaavat Valviran määrittelemiä tarkastustiheyksiä. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ei ole määritellyt suunnitelmallista tarkastustiheyttä lääkelain perusteella tarkastettaville kohteille. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin yhteensä 556. Näytteitä ei suunniteltu otettavaksi, eikä niitä myöskään otettu.

Tupakka- ja lääkelain mukaisessa valvonnassa hyödynnettiin vuonna 2020 kehitettyä etätarkastusmallia, jossa toiminnan arviointi tehdään toimijan Questback-kyselyllä lähettämien vastausten ja kuvien perusteella. Vuoden 2022 tarkastuksista 20 % (110) tehtiin etätarkastuksina. Etätarkastusten määrä on laskenut aikaisemmasta, koska valvontasuunnitelman mukaisesti tarkastus voidaan tehdä etänä vain joka toisella tarkastuksella, jos toiminta soveltuu etänä tarkastettavaksi.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupia käsiteltiin yhteensä 162.

Asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemuksia käsiteltiin huomattavasti aiempia vuosia enemmän yhteensä 105, kun vuonna 2021 käsiteltiin 44. Uusien hakemusten määrä väheni hieman edelliseen vuoteen verrattuna, mutta aiemmin syntynyttä ruuhkaa purettiin tehostetusti. Tupakointikieltojen määrän kasvun myötä valvontatarve on lisääntynyt. Kieltojen valvontatarkastuksia tehtiin 82.

Tupakkalain valvonnan painopistealueena 2020 - 2024 on yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Ympäristöpalveluilla oli vuonna 2022 edustaja Helsingin ehkäisevän päihdetyön -verkostossa, Savuton Helsinki -verkostossa sekä Helsingin Pakka-toiminnassa (pakkatarjonta- ja pakkaohjausryhmä). Yhteistyöverkostot kokoontuivat neljä kertaa eli ympäristöpalveluista osallistuttiin 12 yhteistyötapaamiseen vuonna 2022.

Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö olivat Valviran laatimassa valtakunnallisessa valvontaohjelmassa painopistealueena 2020 - 2021. Ohjelmakauden 2020 - 2024 ensimmäisinä vuosina koronapandemia vaikutti valvontaan, minkä takia laittoman kaupan ehkäisyä ja yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa päätettiin Helsingissä jatkaa painopisteena ohjelmakauden loppuun asti. Tullin kanssa pidettiin yhteistyötapaaminen vuonna 2022. Yhteistarkastuksia tehtiin elintarvikevalvonnan kanssa, mutta muiden viranomaisten, esi-

16.03.2023

merkiksi alkoholivalvonnan, työsuojeluvalvonnan, tullin tai poliisin kanssa, ei yhteistarkastuksia toteutunut. Alkuvuodesta yhteistoimintaan vaikutti vielä koronaepidemia ja loppuvuodesta toimintaa haastoi vaivaus henkilöstöressurssissa.

Tupakkalain valvonnan painopistealueena on tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta 2022 - 2024. Tuotevalvontaa tehtiin suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä myyntipaikoissa tehdyillä tarkastuksilla. Erikoisliikkeiden internet ja sosiaalisen median sivustot tarkastettiin markkinoinnin osalta ennen myyntipaikkoihin tehtyjä tarkastuksia.

Tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myyntipaikat

Helsingissä on 617 tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevaa vähittäis- ja tukkumyyntipaikkaa (tilanne 20.1.2023). Tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikkoihin tehtiin 326 suunnitelmallista tarkastusta tavoitteen ollessa 346 tarkastusta. Tarkastustavoite toteutui 94 %:sesti.

Tupakointitilat

Ympäristöpalveluiden tiedossa olevia tupakointitiloja on Helsingissä 63. Ravintoloihin, joihin on rakennettu erillinen tupakointitila, tehtiin 24 suunnitelmallista tarkastusta tavoitteen ollessa 21. Tarkastustavoite toteutui 100 %:sesti.

Yleisötilaisuudet

Aiempina vuosina tupakkalain säännösten noudattamisessa ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa havaittujen puutteiden takia oli tarkoituksenmukaista suunnitella tarkastuksia myös ohjelmakaudelle 2020 - 2024. Yleisötilaisuuksiin suunniteltiin tehtävän neljä tarkastusta. Tarkastuksia yleisötilaisuuksiin tehtiin kolme. Tarkastustavoite toteutui 75 %:sesti.

Yleiset uimarannat

Tupakkalain muutosten johdosta yleiset uimarannat otettiin Helsingissä myös tupakkalain mukaisen suunnitelmallisen valvonnan piiriin vuodelle 2022. Yleisille uimarannoille suunniteltiin tehtävän 12 tarkastusta ja ne toteutuivat. Tarkastustavoite toteutui 100 %:sesti.

Nikotiinivalmisteet

Helsingissä on 371 nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkaa (tilanne 20.1.2023). Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoihin tehtiin 191 suunnitelmallista tarkastusta tupakkatuotteiden ja nikotiiniväestöjen

16.03.2023

tarkastusten yhteydessä tavoitteen ollessa 180 tarkastusta. Tarkastus-
tavoite toteutui 100 %:sesti.

Toteutunut ja laskennallinen työpanos

Valvontasuunnitelmassa vuodelle 2022 henkilöstöresursseja oli kaik-
keen tupakka- ja lääkelain valvontaan arvioitu käytettävän 3,5 henkilö-
työvuotta (htv), josta suunnitelmalliseen valvontaan 1,7 htv ja muuhun
valvontaan 1,8 htv. Tupakkavalvontaan käytettyä työaikaa on vaikea
määritellä tarkasti, koska valvontaa tekevien viranhaltijoiden tehtäviin
kuuluu myös muita kuin tupakkavalvonnan tehtäviä. Tupakkavalvon-
taan käytetyn työajan toteutumisen arviointi perustuukin käytettävissä
olevan henkilöstön määrään, tarkastusmääriin sekä päätösten ja selvi-
tystöiden mukaan tehtyyn arvioon.

Henkilöstömuutosten vuoksi suunnitelmalliseen tupakkavalvontaan
käytettävissä resursseissa oli vajetta suunniteltuun. Sen sijaan tupa-
kointikieltihakemusten käsittelyn ruuhkautumisen vuoksi käsittelyyn
suunnattiin suunniteltua enemmän resursseja. Arvion mukaan toteutu-
nut työpanos yhteensä oli 3,8 henkilötyövuotta. Suunnitelmalliseen tu-
pakka- ja lääkelain mukaiseen valvontaan käytettiin 1,5 henkilötyövuot-
ta. Muuhun tupakkalain mukaiseen valvontaan käytettiin 2,3 henkilö-
työvuotta.

Tulot tupakkavalvonnasta

Tupakkavalvonnasta saadut tulot olivat 744 135 euroa (777 220 euroa
vuonna 2021). Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja nikotiinivalmis-
teiden vähittäismyyntilupahakemusten sekä nikotiininesteiden vähit-
täismyyntiä koskevan ilmoituksen ja tukkumyynti-ilmoituksen käsittelys-
tä peritään maksu.

Vuonna 2022 hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittiin 31 290 eu-
roa (31 800 euroa vuonna 2021). Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden
ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupien haltijoilta sekä tukkumyynti-
paikoilta peritään myyntipistekohtainen vuosittainen valvontamaksu,
mikä kattaa myös suunnitelmallisen valvonnan. Vuonna 2022 vuosittai-
sia valvontamaksuja perittiin 649 125 euroa (721 000 euroa vuonna
2021).

Asuntoyhteisöjen tupakointikieltihakemusten käsittelystä perittiin
63 720 euroa (24 340 euroa vuonna 2021).

Tupakka- ja lääkelain mukaisesta valvonnasta saadut tulot eivät ole
kohdentuneet ympäristöpalveluissa tehtävään tupakkavalvontaan, vaan
valvontatulot menevät Helsingin kaupungille.

16.03.2023

Asia/18

Esittelijä

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Anna Petäjaniemi, vs. terveystieteiden tutkija, puhelin: 09 310 32059
anna.petajaniemi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ympäristöterveysyksikkö
Etelä-Suomen aluehallintoviras-
to (Helsingin toimipaikka)